Metsäkeskus

Asiantuntijalausunto / Rakemaa
Maa- ja metsätalousvaliokunta keskiviikko
8.03.2022 klo 10.00 / E 13/2022 vp

E 13/2022 vp Valtioneuvoston selvitys: Maa- ja metsätalouden sekä maaseutualueiden valtiontukisääntöjen uudistaminen

Valtioneuvoston kirjelmä maa- ja metsätalouden sekä maaseutualueiden valtiontukisääntöjen uudistaminen

Valtiontukisuuntaviivojen soveltamisperusteet metsätalouteen joko osana maaseutuohjelmaan tai kansallisena lisätukena ovat nykyisin voimassa olevan tukisuutaviivojen kaltaiset ja mahdollistavat metsätalouden tukemisen nykyisen kansallisen tukijärjestelmän tapaan. Myös Kestävän metsätalouden määritelmä on tukisuuntaviivoissa ennallaan.

Valtiontukisuuntaviivojen alkuosassa on uusi tukien vaikutuksia koskeva tasapainoarvioinnin vaatimus. Toistaiseksi on vaikea tunnistaa mitä se tarkoittaa eri tukimuotojen kannalta. Lisäksi Komission valtiotukisuuntaviivojen arvioinnin yhteydessä on viittaus taksonomiasäännöksiin. Vielä ei ole tiedossa, mitä se käytännössä tarkoittaa eri tukimuotojen kannalta

Metsätalouden kannustejärjestelmä (Metka) on tarkoitus korvata nykyinen Kestävän metsätalouden (Kemera) tukijärjestelmä. Keskeistä uudistuksessa on ollut tavoite päästä tuen myöntämisessä ns. jälkirahoitteiseen tukijärjestelmään joidenkin metsänhoidon tukien osalta. Jälkirahoitteinen hakemusmenettely tarkoittaa, että hakemus jätetään vasta töiden toteutuksen jälkeen. Metsätalouden tukijärjestelmät ovat ennen nykyistä Kestävän metsätalouden määräaikaista rahoituslaki olleet jälkirahoitteisia. Nykyisessä laissa metsänomistaja tekee ennen töiden aloitusta hakemuksen ja Metsäkeskus rahoituspäätöksen, töiden toteuttamisen jälkeen metsänomistaja tekee toteutusilmoituksen, jonka pohjalta Metsäkeskus tekee lopullisen rahoituspäätöksen. Menettely on koettu sekä maanomistajien että Metsäkeskuksen kannalta työlääksi, koska toteutettu metsänhoitotyön pinta-ala voi muuttua ja toteutusilmoitus ei vastaa alkuperäistä hakemusta. Tästä aiheutuu turhaksi koettu hallinnollista työtä sekä hakijan että päätöksentekijän näkökulmasta.

Uuden valmisteilla olevan Metka-tukijärjestelmän ajatuksen on ollut tuen myöntäminen ns. De minimis-tukena, jota voidaan myöntää enintään 200 000 euroa kolmen vuoden aikana samalla tuensaajalle. De minimis on hallinnollisesti kevyempi tukijärjestelmän valmistelun näkökulmasta, sillä sitä ei tarvitse erikseen

notifioida komissiolle. De-minimistuki mahdollistaisi maanomistajille tuen hakemisen töiden totutuksen jälkeen ja keventäisi sekä tuen hakijan että tuen myöstäjän hallinnollista työtä. Joillakin tuen hakijoilla kuten esimerkiksi isoilla yhteismetsillä nämä tukirajat voivat tulla vastaan. Lisäksi tuensaajan pitää itse seurata eri lähteistä tulevien tukien kasaantumista.

Vaihtoehtona De-minimispohjaiselle tuelle Metka-järjestelmässä voisi olla notifioida kansallinen tuki valtiontukisuuntaviivojen kohdan 2.1.4 Tuki investointeihin, joilla parannetaan metsäekosysteemien häiriönsietokykyä mukaisesti. Se mahdollistaa tukien myöntämisen jälkirahoitteisena. Mikäli tätä kohtaa voitaisiin hyödyntää kansallisen Metka-tukijärjestelmän notifioinnissa, se voisi olla vielä De minimis-tukea kevyempi tukijärjestelmä, koska hakijalla ei olisi velvollisuutta seurata muilta EU:n kautta tulevia tukia. Lausunnolla olevan tukisuuntaviivaluonnosten mukaisesti 2.1.4 kohdan mukaan notifioitua tukea ei katsota kannustavaksi, mikäli hakemusta ei ole jätetty ennen töiden aloittamista. Sen vuoksi olisi tarpeen, että Komissio muuttaisi kohdan 2.8 ja lisäisi siihen tukimuodon 2.1.4 joissa ei edellytetä kannustavuutta. Muutos olisi mahdollinen siten, että metsänhoidon tuki katsottaisiin tukisuuntaviivojen mukaisesti kannustavaksi silloin, kun tuensaajilla on ennakkoon tieto objektiivisista tuen myöntämisperusteista. Myöntämisperusteiden pitäisi olla niin selkeät, että maanomistajat voivat niiden perusteella aloittaa työt, joita ei tultaisi ilman valtiontukea toteuttamaan.

Tukisuuntaviivoissa on esitetty, että julkiseen tukirekisteriin merkittävät tiedot laskisivat nykyisestä 500.000 eurosta 100.000 euroon. Tämä voisi laajentaa rekisteröintivelvollisuutta metsätalouden tukien osalta nykyistä laajemmalle joukolle. Metka-tukijärjestelmän valmistelussa on esitetty, että metsätiehankkeilla tuensaajaksi olisi tulossa yksittäisten tieosakkaiden sijasta tiekunta, mikä lisäisi rekisteriin ilmoitettavia tietoja.